

روند رشد طبیعی زبان و گفتار

اشراف السادات کیائی

انتشارات مینوفر
Minufar.ir

مشهد مقدس - ۱۳۹۶

سرشناسه	کیائی، اشرف السادات، ۱۳۴۰ -
عنوان و نام پدیدآور	روند رشد طبیعی زبان و گفتار / اشرف السادات کیائی.
مشخصات نشر	مشهد: مینوفر، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۱۳۰ ص.
فروست	علوم انسانی: ۳۰۹۳.
شابک	۱۰۰۰۰۰ ریال ۹۷۸-۶۰۰-۴۷۴-۰۱۴-۲
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	زبان آموزی
موضوع	Language acquisition :
موضوع	کودکان -- زبان
موضوع	Children -- Language :
موضوع	درک زبانی در کودکان
موضوع	Language awareness in children :
موضوع	اختلالات ارتباطی در کودکان
موضوع	Communicative disorders in children :
موضوع	گفتار -- نارسایی های کودکان
موضوع	Speech disorders in children :
رده بندی کنگره	۱۳۹۶ ۹۷۹/۴۲۰۸
رده بندی دیویی	۹۳/۳۰
شماره کتابشناسی ملی	۴۷۸۰۰۸

عنوان کتاب: روند رشد طبیعی زبان و گفتار

نویسنده: اشرف السادات کیائی

صفحه آرا: اکرم ملک خا

طراح جلد: مینوفر

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶

چاپ و صحافی: دقت

قطع: وزیری

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۷۴-۰۱۴-۲

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

تمام حقوق چاپ و نشر این اثر محفوظ است.

مشهد مقدس، بلوار جلال آل احمد ۶۹ پ ۱۱۶، ص. پ: ۹۱۸۹۵-۱۷۵۵

همراه: ۰۹۳۵۲۱۶۲۷۵۵ - تلفن و دورنگار: ۰۵۱-۳۸۳۲۳۵۵۳

سایت: www.minufar.ir - ایمیل: minufar@yahoo.com

فهرست

۵.....	مقدمه
۹.....	مروری کلی بر روند رشد طبیعی گفتار و زبان
۱۰.....	رشد زبان
۱۲.....	مراحل رشد طبیعی زبان و گفتار
۱۵.....	آیا برای یادگیری زبان دوره بحرانی وجود دارد؟
۱۶.....	رشد حرکتی و ارتباط آن با رشد کلام
۱۶.....	نظریه های رشد زبان
۱۷.....	نظریه نهاد گرایی
۱۸.....	نظریه یادگیری
۱۹.....	نظریه شناختی
۱۹.....	دیدگاه (نظریه) تعامل گرا
۲۱.....	عوامل موثر بر رشد زبان و گفتار
۲۱.....	مراحل رشد گفتار
۲۲.....	سه مرحله فیزیولوژیک
۲۳.....	دلایل اختلالات ارتباطی
۲۵.....	بررسی عوامل موثر بر رشد زبان و گفتار
۲۷.....	رشد عمومی
۲۹.....	ارزیابی و تشخیص اختلالات گفتاری

۴۲	شناسایی و تشخیص اختلالات زبان و گفتار
۴۳	اختلالات گفتاری و زبانی ناشی از شرایط محیطی
۵۰	اختلالات زبانی و توصیه های درمانی
۶۳	اختلالات گفتاری (صوت / تشدید / روانی گفتار)
۷۲	آسیب های شنوایی و اختلالات گفتار و زبان
۷۸	اختلالات جسمی - حرکتی و آسیب های گفتار و زبان
۸۲	روش های تقویت مهارت های کلامی و مهارت خواندن
۱۰۰	تقویت مهارت های یادگیری - مدرسه
۱۱۴	تعمیم یادگیری های مدرسه در زندگی روزمره
۱۱۹	منابع

زبان ماهیتی ذهنی است که کودک در اثر برخورداری از ساختمان عصبی پیچیده و قرار گرفتن در معرض زبان مورد استفاده در محیط، آن را درونی می کند. نمود زبان، گفتار است. و کودک برای برقراری ارتباط باید بتواند توانایی بالقوه زبانی را به صورت بالفعل یعنی گفتار درآورد. زبان قابل مشاهده نیست اما گفتار قابل مشاهده است.

سخن گفتن یک مهارت آموختنی است که در بین همه انسانها از یک الگوی خاصی یکپارچه پیروی می کند. رشد مهارت های ارتباطی کودک از دوره نوزادی تا قبل از ظهور اولین کلمات او آغاز می شود. اختلال در رشد گفتار و زبان ممکن است موجب اختلال در رشد اجتماعی، تحصیلی و رفتاری کودک شود. هرچه این اختلالات زودتر تشخیص داده شوند، احتمال پایداری و یا شدت آن کاهش می یابد. در صورتی که تشخیص داده نشود، احتمال می تواند سبب موفقیت بیشتر کودک در خواندن و نوشتن، انجام کارهای مدرسه و ارتباط او با دیگران شود.

اغلب گفتار و زبان با یکدیگر اشتباه گرفته می شود، هر چند تمایز بزرگی میان این دو وجود دارد: گفتار، بیان کلامی زبان است و شامل بیان صداها و کلمات می شود. زبان بسیار گسترده تر است به معنای کل سیستم بیان و دریافت اطلاعات معنی دار می باشد و از طریق ارتباطات

و کلامی و غیر شفاهی و نوشتاری فهم و درک می‌شود. اگر چه مشکلات در گفتار و زبان متفاوت است ولی اغلب با هم همپوشانی دارند. کودکی که با زبان مشکل دارد، قادر به تلفظ کلمات است ولی قادر به کنار هم قرار دادن دو کلمه نمی‌باشد ولی کودکی که با گفتار مشکل دارد، درک و فهم برایش مشکل است ولی می‌تواند کلمات را بیان کند و حتی جمله بسازد.

تحقیقات پیرامون رشد زبان از دو انقلاب کوچک در قرن بیستم منشأ می‌گیرد. یکی از این دو انقلاب، نظریه چامسکی (پیرامون زبان و کارکرد آن و دیگری اختراع ابزار ذهنی قابل حمل ضبط و نگهداری صدا بود. از آن تاریخ به بعد بسیاری از روان‌شناسان زبان، زبانشناسان و محققین اقدام به ضبط صحبت‌های کودکان خود و انجام تحقیقاتی پیرامون آنها نمودند. این بحث که زبان ممکن است پایه‌ای ذاتی داشته باشد به چندین قرن پیش (به زمان افلاطون) بازمی‌گردد، اما در زبانشناسی به منزله یک علم این ایده که زبان شالوده‌های زیستی (به طور اخص) دارد چند دهه پیش مطرح شد. می‌دانیم که در میان زبانشناسان مشهور قرن بیستم، چامسکی پیرو این نظریه بود که زبان انسان اساس زیستی دارد. از نظر او انسان‌ها با ذهنی کاملاً تهی که به لوح سفید مانند است به دنیا نمی‌آیند؛ بلکه به هنگام تولد، حتی قبل

¹ . Chomsky

از زمانی که در معرض هر گونه تجربه جهان خارج از رحم قرار بگیرند، مجهز به برخی توانایی ها و طرح های از پیش تعیین شده هستند که امر یادگیری زبان را در آنها تسهیل کرده، شتاب می بخشد. چامسکی زبان را عضوی از بدن، قابل مقایسه با اعضای دیگر بدن چون قلب، می داند که بخشی از ذهن مختص آن است. به عبارتی او ذهن را دارای بخش هایی می داند که هر کدام وظایف خاص خود را دارند و زبان هم به مثابه یک عضو ذهنی بخشی مخصوص به خود دارد. گرچه اظهار نظر صریح در مورد وجود پایه ژنتیکی برای زبان را از سال ۸۰ میلادی در نوشته های چامسکی می توان سراغ گرفت، پیروان او معتقدند او از همان آغاز عرضه تئوری دستاری به صورت مدون (حداقل از سال ۱۹۶۵) چنین دیدگاهی نسبت به زبان و یادگیری آن داشته است.

این طور نیست که زیر نظام ها (بخش های) زبان با تمام جزئیات به لحاظ ژنتیکی از قبل برنامه ریزی

شده باشند. اگر این طور بود فقط یک زبان انسانی می داشتیم. برنامه ریزی ژنتیکی انسان به شکلی است که محدودیت هایی را بر شیوه های ممکن که قواعد حاکم بر کارکرد هر زیر نظام زبان در محدوده آن شیوه ها ممکن است تنوع داشته باشند، اعمال می کند. برای مثال زبانهای انگلیسی و ایتالیایی به لحاظ انتخاب تنوعات پذیرفته از مجموع

انتخاب های پذیرفته در دستور همگانی با هم تفاوت دارند. می توان این انتخابها را مانند یک فهرست زبانی در نظر گرفت که شامل امکانات دستوری مانعه الجمع است (چامسکس، ۱۹۸۳).

با توجه به این که شیوع نقایص رشد زبانی در حدود ۳ تا ۱۲ درصد کل جمعیت می باشد، تا به امروز در سراسر جهان تحقیقات زیادی پیرامون زبان و رشد آن انجام گرفته و ابزارها و معیارهای زیادی برای تسهیل ارزیابی این امر به وجود آمده و به کار گرفته شده است. فعالیتی که در بسیاری از مطالعات رشد و اختلالات زبان کودک انجام می شود، به کارگیری یک شاخص عددی است که به سادگی محاسبه شود.

این نکته حائز اهمیت است که آنچه در مورد مراحل رشد ارتباطی کودکان گفته می شود، سن متوسطی را نشان می دهد که یک مهارت خاص در یک کودک سالم که اطرافیان او فقط با یک زبان صحبت می کنند، ظاهر می شود. از آنجایی که کودکان باهم تفاوت هایی دارند ممکن است در یک محدوده سنی بعضی زودتر و برخی دیرتر مهارتی را بدست آورند. اما اگر این موضوع از محدوده طبیعی خارج شود، مشاوره با یک متخصص گفتار و زبان ضروری خواهد بود.

با توجه به مطالب فوق الذکر، در این مطالعه به بررسی مراحل رشد طبیعی گفتار و زبان می پردازیم.

مروری کلی بر روند رشد طبیعی گفتار و زبان

گفتار یک توانایی انسانی است و هیچ موجود دیگری قادر نیست آن را درک کند و مورد استفاده قرار دهد سیستم عصبی مرکزی می بایست به کارایی و کفایت لازم رسیده باشد تا فرد بتواند از طریق بکار گیری اندام های گفتاری (حنجره- زبان - لب و ...) گفتار مناسبی داشته باشد .

برای اینکه بدانیم کمو کمان دارای اختلال در گفتار و زبان نیست باید از روند رشد طبیعی گفتار آگاهی داشته باشیم.

رشد مهارت های ارتباطی کودک از دوره نوزادی و قبل از ظهور اولین کلمات او آغاز می شود. اختلال در رشد گفتار و زبان ممکن است موجب اختلال در رشد اجتماعی - تحصیلی و رفتاری کودک شود .

هرچه این اختلالات زودتر تشخیص داده شوند احتمال بایدار شدن و یا شدیدتر شدن آنها کمتر خواهد شد مداخله به مری میتواند سبب موفقیت بیشتر کودک در خواندن و نوشتن و انجام کارهای مدرسه و ارتباط با دیگران شود.